

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЛІ СЯНЧЖЕНЬ

УДК 378.016:78.071.2 (043.3)

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ РОБОТИ
ПІДЛІТКІВ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, факультет мистецтв,
професор кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
**УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ Олена
Анатоліївна**, Уманський державний
педагогічний університет імені Павла
Тичини, завідувач кафедри
інструментального виконавства;

кандидат педагогічних наук, доцент
ПАРФЕНТЬЄВА Ірина Петрівна,
Миколаївський національний
університет імені В.О. Сухомлинського,
доцент кафедри музичного мистецтва.

Захист відбудеться “27” квітня 2016 р. о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601. м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “26” березня 2016 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Освіта й виховання в Україні у XXI столітті покликані стати визначальними соціокультурними чинниками формування цілісної, всебічно розвиненої особистості, яка володіє високим рівнем інтелектуальної та духовної культури, здатної до фахової самореалізації та творчого саморозвитку впродовж усього життя. На етапі інтеграції освіти України в європейський та світовий освітній простір проблема підготовки студентів до здійснення музичного навчання учнівської молоді набуває особливого сенсу та стає важливим завданням, на чому наголошує Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є вивчення історико-педагогічного досвіду, в якому зосереджені досягнення світової та вітчизняної педагогічної науки, відображені національно-культурні, національно-мистецькі надбання у сфері підготовки майбутніх учителів музики до практичного здійснення музично-естетичного виховання учнів. Провідна роль музичного мистецтва у формуванні загальної культури підлітків зумовлена специфікою образної мови та комунікативною спрямованістю музичного мистецтва, що дає змогу особистості вільно налагоджувати мистецький діалог, розуміти духовний світ іншого та розширювати в такий спосіб власне розуміння цього важливого феномена.

Демократичність та гнучкість музичних форм опосередковує різні види музично-художнього синтезу, що дозволяє вчителю в практичній діяльності створювати різні за віком та за спрямованістю шкільні колективи: ансамблеві, хоріві, музично-сценічні тощо. Це дає змогу враховувати особистісні потреби учня щодо творчого розвитку, задовольняти індивідуальні естетичні смаки та мистецькі потреби. Передумовою інтеграції української вищої мистецької освіти в європейський освітній простір є розробка сучасної освітньої стратегії і тактики розвитку мистецької освітянської сфери загалом, та вокально-хорової, зокрема. Базисною основою дослідження вокально-хорової діяльності студентів є роботи науковців у сфері мистецької освіти (В.Антонюк, А.Болгарський, Л.Василенко, Л.Гаврілова, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, А.Козир, В.Ємельянов, К.Матвеева, А.Менабені, Г.Падалка, І.Парфентьева, О.Прядко, О.Рудницька, Г.Стасько, Л.Хлебнікова, Р.Юссон, Ю.Юцевич, Вей Лімін, Лінь Хай, Лі Чжаофен, Ха Ту, Цзінь Нань та ін.).

У зв'язку з цим зростає відповідальність вищих навчальних закладів, метою яких є ефективна фахова підготовка майбутніх учителів музики до продуктивної діяльності зі школярами. Організація урочної та творчо-музичної позаурочної діяльності з музичного навчання й виховання учнів органічно поєднує мету, зміст та методи навчальної роботи, що потребує від майбутнього вчителя музики глибоких теоретико-методичних знань, практичних навичок та комунікативних умінь.

Аналіз сучасної філософської, психолого-педагогічної, музикознавчої літератури доводить, що професійна діяльність майбутнього вчителя музики є багатоаспектною, націленою на розвиток інтелекту та емоційно-естетичної культури учнів, збагачення їх внутрішнього світу, а відтак фахова підготовка передбачає, разом із формуванням професійних умінь, розвиток духовно-творчих якостей майбутнього фахівця. Потреба шкільної практики у визначенні ефективних шляхів формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками визначили вибір теми нашого дослідження: *«Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2013 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 29 жовтня 2014 року).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити методи, прийоми й засоби підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики у вищому навчальному закладі мистецької освіти.

Предмет дослідження – методи, прийоми й засоби підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками.

Завдання дослідження:

- вивчити стан досліджуваної проблеми на теоретичному та практичному рівнях;
- дослідити основні підходи до розв'язання сучасних проблем вокально-хорової роботи та підготовки до неї майбутнього вчителя музики;
- уточнити сутність процесу організаційної роботи студентів з вокально-хорового навчання підлітків у контексті урочної та позаурочної діяльності;
- розробити компонентну структуру, критерії, показники та схарактеризувати рівні фахової підготовленості майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи підлітків;
- обґрунтувати методичні засади та принципи підготовки майбутнього вчителя музики до організації позакласної вокально-хорової роботи підлітків;
- обумовити комплекс методів, функцій, засобів організації вокально-хорової роботи підлітків;
- розробити методичну модель і поетапну методику формування фахової підготовленості майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи підлітків та експериментально перевірити їх ефективність.

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи: аналітичний – для вивчення філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду підготовки майбутніх учителів музики у вищих музично-педагогічних закладах з метою встановлення теоретичного й практичного рівнів розв'язання проблеми; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; системно-структурний – для виявлення компонентної структури методичної підготовки майбутніх фахівців у системі музично-педагогічної освіти; моделювання – для дослідження процесів шляхом конструювання моделі формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики, що відображає взаємозв'язки між елементами досліджуваного феномена; спостереження, обговорення, опитування, порівняння – для виявлення рівнів підготовки студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків; оцінювання – для систематичного дослідження основних характеристик організації вокально-хорової роботи підлітків; експериментальний – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики; статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів педагогічного експерименту.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

Уперше: окреслено сутність, зміст і компонентну структуру методичної підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи підлітків; визначено критерії, показники і рівні сформованості означеного феномена; розроблено методичні засади підготовки майбутнього вчителя музики, здатного орієнтуватись у своїй діяльності на інноваційні досягнення світової психолого-педагогічної науки; виявлено динаміку, зміст і послідовність етапів підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками;

удосконалено способи організації вокально-хорової творчої діяльності підлітків;

подальшого розвитку дістали діагностичні методики підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками.

Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові ідеї в галузі філософії, педагогіки, психології, мистецтвознавства, висновки сучасних міждисциплінарних досліджень щодо різних напрямів фахової підготовки вчителів музики, розробка принципів й засобів формування їх методичної підготовки у педагогічному процесі вищої школи, визначення шляхів оптимізації вокально-хорового процесу, а саме: на працях видатних діячів науки та культури про роль мистецтва як засобу творення особистості (Б.Асаф'єв, Л.Виготський, І.Зязюн, Є.Назайкінський, С.Рубінштейн, В.Сухомлинський, Б.Яворський та ін.); на психолого-педагогічних концепціях теорії та практики розвитку здібностей (Л.Бочкар'єв, Ф.Гоноболін, О.Костюк,

В.Мерлін, К.Платонов, В.Ражніков); на наукових теоріях формування особистості в умовах художньо-творчої діяльності (М.Каган, О.Леонтєв, Е.Маркарян, Я.Пономарьов, Б.Теплов); на узагальненні досліджень вокально-хорової діяльності студентів у сфері мистецької освіти (В.Антонюк, А.Болгарський, В.Бриліна, Л.Василенко, Л.Гаврілова, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, В.Доронюк, А.Козир, В.Ємельянов, К.Матвєєва, А.Менабені, М.Микиша, Г.Падалка, І.Парфентьєва, О.Прядко, О.Ростовський, О.Рудницька, Л.Хлебнікова, Г.Стасько, Г.Урбанович, Р.Юссон, Ю.Юцевич та ін.).

Практичне значення дослідження. Основні теоретичні положення дослідження та методичні рекомендації можуть бути використані як навчальний матеріал у курсах: «Методика музичного виховання», «Практикум роботи з хором», «Методика викладання диригентсько-хорових дисциплін» тощо; у процесі індивідуальних занять з постановки голосу та хорового диригування майбутніх учителів музики, колективного музикування, педагогічної практики студентів. Систематизація музично-педагогічних та інтерактивних знань, навичок, умінь, одержаних на факультетах мистецтв педагогічних університетів, дозволяють інтегрувати їх в освітнє середовище КНР з урахуванням національних, ментальних, освітніх та культурних особливостей.

Апробація результатів дослідження проводилась у процесі виступів і обговорень основних положень та результатів дослідження на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2013), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань, Китай, 2013); «Мистецька освіта в контексті глобалізації та полікультурності» (Луганськ, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014), «Культурний контекст – основа творчого саморозвитку національно свідомої особистості» (Стаханов, 2014), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2013, 2015); Всеукраїнських науково-методичних конференціях: «Музично-естетичне виховання дітей та молоді в Україні: проблеми та перспективи» (Луганськ, 2014); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); на засіданнях кафедри теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2014-2015).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1292 від 26.03. 2015 р.), Інституту мистецтв ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 2985 від 16.10. 2015 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-15-745 від 22.10. 2015 р.)

Публікації. Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 9 одноосібних науково-методичних

публікаціях автора, 5 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки й 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (249 найменувань, з них 12 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 175 сторінок, загальний обсяг роботи – 224 сторінки. Робота містить 12 таблиць, 3 рисунки, що разом з додатками становить 30 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження з позиції сучасних вимог до музично-педагогічної підготовки студентів, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито наукову новизну, охарактеризовано методи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження їх у педагогічну практику.

У **першому** розділі *«Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками»* проаналізовано роботи науковців у музично-педагогічній сфері, які свідчать про наявність наукового підґрунтя для вирішення проблеми підготовки студентів до вокально-хорового навчання учнів. Специфіка вокально-хорової діяльності з музичного навчання й виховання підлітків потребує від майбутнього вчителя музики глибоких теоретико-методичних знань, умінь і навичок. Разом із тим для організаторської роботи студентам необхідні сформовані на високому рівні якості педагога-вихователя, особистості, здатної до здійснення духовного впливу на учня, до виховання гармонійної людини засобами музичного мистецтва як на уроці музики, так й в процесі творчо-музичної діяльності у позаурочний час.

Враховуючи досвід урочної та позаурочної системи музичного навчання підлітків та виходячи з теоретико-методологічних положень Б.Асаф'єва, який теоретично обґрунтував три основні види музичної діяльності, які можуть бути використані вчителем музики й сприяти творчому особистісному розвитку учнів (сприймання музики, хорове та інструментальне виконавство, імпровізаційна діяльність), ми розглядаємо, як основні, такі види позаурочної вокально-хорової музичної діяльності учнів: хорове виконавство; ансамблевий спів; гурткова вокальна робота.

Основними підходами до організації вокально-хорової музичної діяльності учнів нами визначено: гуманістичний, естетичний, культурологічний, комунікативний, рефлексивний, креативний, проєктивний. Орієнтиром в організації позаурочної вокально-хорової музичної діяльності підлітків нам слугує діяльність М.Лисенка, К.Стеценка, М.Леонтовича, В.Шацької, Л.Хлебнікової, П.Юркевича та ін.

Основою *гуманістичного* підходу є визначення унікальної цілісності особистості, яка прагне до максимальної реалізації своїх можливостей, відкрита

для сприймання нового досвіду, здатна на свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях.

Естетичний підхід є вкрай важливим у підготовці майбутніх учителів музики до продуктивної діяльності з учнями, адже у сучасному гуманітарному знанні накопичено достатній досвід, який дозволяє проаналізувати та узагальнити уявлення про естетичне навчання й виховання, що склалися в філософсько-естетичній та психолого-педагогічній традиціях.

Культурологічний підхід сприяє розгляду діяльності в аспекті творчості та саморозвитку особистості, в системі відносин «діяльність» - «особистість» - «творчість». Особистість у процесі творчої діяльності реалізує культурно значимі естетичні ідеали і норми, моральні цінності, прагне до творчості життя, до комунікації (діалогу) з іншими.

Впровадження *комунікативного* підходу до підготовки майбутнього вчителя музики спонукає його до широкого залучення у навчально-виховний процес педагогічних університетів творчих видів роботи, елементів театральної педагогіки та ораторського мистецтва, адже на цьому базується ефективна взаємодія вчителя та учнів.

Рефлексивний підхід сприяє саморегуляції учнів у процесі вокально-хорового навчання. Цей підхід передбачає самоспрямованість свідомості особистості на власні переживання творів мистецтва.

Креативний підхід є вкрай важливим для організації співацького музикування школярів, адже колективна творчість сприяє формуванню, передусім, духовних потреб у виконавстві та інших видах музично-виконавської діяльності. Цей підхід дозволяє розглядати творчу діяльність особистості як акт свідомого формулювання поставленої людиною мети.

Важливість *прогностичного* підходу полягає в тому, що він забезпечує орієнтувально-проектувальну основу педагогічної спрямованості майбутнього вчителя музики на ефективну вокально-хорову роботу з підлітками й дозволяє визначити методологічну основу її реалізації.

У нашому дослідженні під *готовністю майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової діяльності* підлітків ми розуміємо здатність до успішного здійснення ним вокально-хорової діяльності, що формується в процесі спеціально організованої фахової підготовки і зумовлено високим рівнем розвитку особистісно-професійних якостей та здібностей студента, які сприяють ефективній організації урочної та позаурочної діяльності учнів.

Отже, вищезазначені наукові підходи сприяють науковому обґрунтуванню методичних шляхів фахової підготовки майбутніх учителів музики до ефективної організації вокально-хорової роботи підлітків.

У *другому* розділі – «*Теоретико-методичне обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків*» - розкрито зміст та структуру обраного феномена, подано обґрунтування функцій, принципів, методичних засад та розроблено критеріальний апарат оцінювання ефективності формування означених структурних компонентів.

Розглядаючи багатогранність вокально-хорової діяльності майбутніх учителів музики, необхідно розкрити її складну функціональну структуру. У філософському аспекті цей феномен розглядають як відношення двох груп об'єктів, у якому зміна одного з них спричиняє зміну іншого. З цієї позиції вокально-хорову діяльність учителів музики нами проаналізовано з використанням *інформаційно-пізнавальної, організаційної, проєктивної, оцінювальної та творчо-перетворювальної функцій*. *Інформаційно-пізнавальна* функція є предметним підґрунтям художньо-педагогічної діяльності вчителя музики. Адже пізнання мистецтва – процес складний, багатогранний і глибоко індивідуалізований, що вимагає від кожного суб'єкта розуміння і відтворення у свідомості реально існуючих фактів, а також передбачає і суб'єктивні, інтуїтивні реакції, індивідуальне обмірковування та відчуття. *Організаційна* функція забезпечує можливість створення ефективного художнього полісуб'єктного спілкування. Музичне мистецтво, як особлива мова спілкування між людьми, будується на емоційній змістовності різноманітних художньо-музичних образів. Характерною рисою фахової сфери діяльності майбутнього вчителя музики є вміння створювати на заняттях атмосферу взаєморозуміння, враховувати спільні інтереси та формувати гуманні якості учнів. Однією з важливих функцій мистецького інноваційного навчання, що сприяє створенню сприятливих умов для вокально-хорової підготовки студентів, є *проєктивна* функція мистецької освіти. Адже майбутньому вчителю музики доцільно постійно дбати про своє особистісне та професійне зростання, вміти досягати нових творчих цілей, володіти умінням організувати навчально-виховний процес як творчу взаємодію, спрямовану на стимулювання особистих досягнень у підготовці до розв'язання завдань навчально-творчого напрямку. *Оцінювальна* функція відіграє особливу роль у процесі мистецької вокально-хорової діяльності. Мистецьке становлення учня не може ефективно розвиватись поза вільним виявленням оцінювального ставлення, поза багатогранністю художніх поглядів. Через це важливо всіляко заохочувати підлітків до висловлення власних міркувань щодо мистецтва, спонукати до виявлення власної мистецької оцінки. Неадекватність типових прийомів педагогічної діяльності та різноманітність педагогічних ситуацій об'єктивно стимулюють вчителя до творчості. Для будь-якого прояву творчості необхідним є вияв креативних особливостей студента, що розвиваються в творчому навчальному процесі, тому *творчо-перетворювальна* функція у цьому аспекті набуває вагомого значення, що виражає здатність до трансляції інновацій, трансформації їх відповідно до конкретної педагогічної ситуації. Творчо-перетворювальна функція вносить елементи нових знань або способів дій у вихідні умови навчання.

Методичні засади підготовки студентів до організації вокально-хорової роботи учнів згідно результатів дослідження ґрунтуються на вивченні особливостей навчально-виховного процесу в його цілісних вимірах і включають: визначення принципів означеної підготовки, з'ясування педагогічних умов її ефективного здійснення, обґрунтування методів

формування у студентів готовності до організації вокально-хорової діяльності підлітків.

У нашому дослідженні ми спираємось на низку принципів, які є значущими для нашого дослідження, а саме:

- *принцип систематичності й послідовності*, який дозволяє реалізувати діяльність закономірності оволодіння знаннями за моделлю концентричної спіралі на рівні міжпредметних зв'язків;

- *принцип свідомості навчання*, що базується на свідомій потребі студентів у знаннях, необхідних для обраної фахової діяльності;

- *принцип активності й самостійності* у навчанні, що впливає з важливою закономірністю реалізації власної пізнавальної діяльності майбутнього вчителя музики;

- *принцип праксеологічності*, що передбачає таку взаємодію суб'єктів освітньої діяльності, що визначає нову якість, за рахунок впровадження в освітню практику різноманітних засобів, необхідних для її здійснення;

- *принцип рефлексивного сприймання музичних образів вокально-хорових творів*, який базується на здатності особистості до самопізнання та самоспостереження в процесі музичної діяльності, що передбачає наявність адекватної самооцінки, спроможність оцінювати власні вчинки через призму змісту вокально-хорових творів;

- *принцип художньо-творчого конструювання*, що дозволяє поглибити теоретичні знання студентів, уміло їх використовувати у практичній діяльності;

- *принцип опори на діалогічну взаємодію* спирається на визначення творчої співпраці основним інтегрованим фактором фахової підготовки майбутнього вчителя музики до практичної діяльності зі школярами.

Структура підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової діяльності підлітків охопила цілий ряд взаємообумовлених компонентів, а саме: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-компетентнісного, комунікативно-рефлексивного, творчо-конструктивного.

Критерієм мотиваційного-ціннісного компонента нами визначено ступінь умотивованості студентів до ціннісного сприймання мистецьких творів (показники: активна мотиваційна позиція студентів; наявність ціннісної орієнтації у вивченні мистецьких творів). Критерій когнітивно-компетентнісного компонента – міра набуття майбутніми вчителями музики вокально-хорових знань, умінь та навичок (показники: наявність вокально-хорової ерудованості; вияв гнучкості у знаходженні асоціативних зв'язків). Критерієм комунікативно-рефлексивного компонента визначено ступінь усвідомленої організації діалогової взаємодії (показники: потяг до конструктивного спілкування з учнями; потреба в рефлексивному осмисленні вокально-хорової діяльності). Критерій творчо-конструктивного компонента – міра оригінальності виконання вокально-хорових творів (показники: наявність швидкого сценічного реагування у процесі виконання мистецьких творів; здатність до варіативної інтерпретації художнього образу твору).

Методичними засадами підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків визначено: стимуляцію вокально-

хорової діяльності студентів інтерактивними засобами навчання; варіативне використання різних засобів, методів та прийомів сугестивного впливу в процесі діалогової взаємодії; орієнтування студентів на внутрішнє усвідомлення потягу до активних мистецьки дій (див. рис. 1).

Мета – формування методичної підготовленості майбутнього вчителя музики до вокально-хорової роботи з підлітками

ПІДХОДИ

Гуманістичний, естетичний, культурологічний, комунікативний, рефлексивний, креативний, прогностичний

ПРИНЦИПИ

Систематичності й послідовності; свідомості навчання; активності й самостійності; праксеологічності; рефлексивного сприймання музичних образів вокально-хорових творів; художньо-творчого конструювання; опори на діалогічну взаємодію

ФУНКЦІЇ

Інформаційно-пізнавальна, організаційна, прогностична, оцінювальна, творчо-перетворювальна

КОМПОНЕНТИ

Мотиваційно-ціннісний; когнітивно-компетентнісний; комунікативно-рефлексивний; творчо-конструктивний (критерії, показники)

Педагогічні умови:

Спрямування методів і форм організації пізнавально-практичної діяльності студентів на усвідомлення специфіки вокально-хорової роботи підлітків; спонукання до творчої самореалізації підлітків у вокально-хоровій роботі; інтегрування отриманих знань, набутих умінь і навичок із різних сфер мистецтва у педагогічну вокально-хорову роботу підлітків

Етапи: мотиваційно-спонукальний; інформаційно-проективний; виконавсько-продуктивний; рефлексивно-оцінювальний

МЕТОДИ

Моделювання проблемних ситуацій, конструювання основних понять, інструктування, педагогічні тренінги, театралізація, ділові ігри, навчальні дискусії, комплексні вправи, самоаналіз, евристичний полілог, експертні оцінки, творчі завдання

Результат: сформованість методичної підготовленості майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками

Рис. 1 Методична модель фахової підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи з підлітками

Розроблено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до ефективної організації вокально-хорової роботи підлітків, а саме: спрямування методів і форм організації пізнавально-практичної діяльності студентів на усвідомлення специфіки вокально-хорової роботи підлітків; спонування до творчої самореалізації підлітків у вокально-хоровій роботі; інтегрування отриманих знань, набутих умінь і навичок із різних сфер мистецтва у педагогічну вокально-хорову роботу підлітків.

У **третьому** розділі – *«Дослідно-експериментальна робота з підготовки студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків»* - представлено розроблену програму експериментальної роботи: констатувально-діагностичну, формувальну та контрольну, наведено результати формувального етапу експерименту.

Проведення констатувального експерименту та вихідні дані початкових зрізів контрольних та експериментальних груп дозволили виявити недостатню підготовленість студентів до організації вокально-хорової роботи з підлітками. На основі визначених підходів, у відповідності до розробленої компонентної структури методичної підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи з учнями надані відповідні характеристики репродуктивному, пошуковому та творчому рівням. У цілому результати констатувального експерименту показали необхідність визначення напрямків подолання основних недоліків у підготовці майбутніх учителів до організації вокально-хорової діяльності учнів, а саме: оновлення змісту професійних знань щодо сутності організації позакласної вокально-хорової діяльності підлітків; спрямування методів і форм організації пізнавально-практичної діяльності студентів на усвідомлення специфіки та засвоєння ними варіативних способів реалізації функцій вокально-хорової діяльності учнів у світлі сучасних освітніх інноваційних методів; використання студентами отриманих знань, набутих умінь і навичок у роботі з учнями під час практики.

Експериментальна підготовка студентів здійснювалася протягом чотирьох етапів: *мотиваційно-спонукального* (актуалізація та мотивація студентів на підготовку до організації вокально-хорової роботи учнів); *інформаційно-проективного* (удосконалення компетентностей студентів у вокально-хоровій роботі з підлітками, формування знань та умінь студентів у плануванні та організації вокально-хорової діяльності); *виконавсько-продуктивного* (практична реалізація набутих компетентностей студентів, що сприяє формуванню готовності майбутніх учителів до організації вокально-хорової роботи учнів); *рефлексивно-оцінювального* (аналіз ступеня усвідомлення майбутнім учителем музики отриманих знань та досвіду в питаннях організації вокально-хорової роботи підлітків).

Для реалізації першого етапу - мотиваційно-спонукального, нами було використано такі форми роботи: лекція, семінарські заняття, психологічні тренінги. Крім того було проведено діагностику готовності студентів до організації позакласної вокально-хорової діяльності підлітків. Результати діагностики були проаналізовані як викладачем, так і студентами. Для викладачів результати діагностування стали підґрунтям для подальшого проведення навчально-виховного процесу згідно потреб та можливостей експериментальної групи студентів. Для студентів – результати діагностики це матеріал для саморефлексії та самомотивації.

На другому етапі – *інформаційно-проективному* – відбувалось удосконалення компетентностей студентів у вокально-хоровій роботі з підлітками, формування їх знань та умінь у плануванні та організації цієї діяльності. Викладені вище методичні засади підготовки студентів до організації вокально-хорової діяльності здійснювалися наскрізно, як на спеціальних предметах та й у процесі викладання допоміжних психолого-педагогічних дисциплін. У формувальному експерименті, водночас із основними видами навчальних занять (лекція, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, самостійна робота) значну увагу ми приділяли особистісно зорієнтованим педагогічним технологіям, діловим іграм та психолого-педагогічним тренінгам.

Третій етап - *виконавсько-продуктивний* – передбачав практичну реалізацію набутих компетентностей студентів. Під час педагогічної практики була передбачена робота з учнями в шкільних гуртках, з хоровими колективами. А також була здійснена підготовка позакласного вокально-театралізованого заходу, розроблені методичні рекомендації його проведення. У процесі цієї роботи ми використовували: конструювання понять для систематизації бази знань студентів, інструктування, творчі завдання, експертні оцінки, евристичні методи, тощо.

Четвертий етап - *рефлексивно-оцінювальний* – був націлений на аналіз ступеня усвідомлення майбутнім учителем отриманих знань та досвіду в питаннях організації вокально-хорової роботи підлітків. Етап рефлексії - це був одночасно і процес, і результат усвідомлення студентом сукупності діяльності, що відбувалася під час підготовки. Предметом рефлексії в даному дослідженні була як власна діяльність суб'єкта рефлексії, так і діяльність інших у їх взаємозв'язку. На цьому етапі студент виокремлював спектр важливих для нього дій, що відбулися під час навчання, що дозволило проаналізувати відповідність поставлених цілей реально отриманим результатам. Викладач мотивував учнів до рефлексії, спрямовував на визначення і формулювання результатів рефлексії у формі відповідей на поставленні запитання (усно та письмово), висловлювання пропозицій щодо причин невдач і подальшої роботи тощо. Для ефективної рефлексії викладач перебував виключно на позиціях демократичної взаємодії з підлітками. У процесі цієї роботи ми використовували: психолого-педагогічні тренінги, вокальні вправи, ділові ігри, самоаналіз, творчі завдання.

Для більшої вірогідності висновків, здобутих під час формувального експерименту та перевірки гіпотези дослідження проведемо статистичний аналіз. Для з'ясування наявності суттєвої різниці результатів експериментальних та контрольних груп, тобто наслідку дії системи дослідження, а не впливу випадкових чинників, використано метод гіпотез – t-

$$t = \frac{M_1 - M_2}{S_{M_1 - M_2}},$$

критерій Стюдента, який визначається за формулою:

M_1, M_2 – середні арифметичні значення в експериментальних та контрольних

групах, $S_{M_1 - M_2}$ – стандартна похибка різниці середніх арифметичних.

Обчислений критерій t порівнюється зі стандартним (табличним) значенням критерія Стюдента t_{st} для n , де n – кількість вимірів у групах. Якщо критерій t більший стандартного значення критерію Стюдента t_{st} для $p < 0,05$, це означає, що різниця між групами є достовірною з надійністю 95 %. Якщо $t < t_{st}$ для $p < 0,01$, різниця достовірна з надійністю 99 %, якщо $t < t_{st}$ для $p < 0,001$, різниця достовірна з максимальною надійністю 99,9 %. У випадку, якщо $t > t_{st}$ – це означає, що за цією різницею між групами не можна зробити висновок про наявність чи відсутності достовірної різниці між групами (потрібні додаткові дослідження). Для порівняння результатів готовності майбутніх учителів до організації вокально-хорової діяльності в Таблиці 1 ми розмістили дані вихідної діагностики ЕГ та КГ. Таким чином, ми бачимо, що творчий рівень в ЕК групі підвищився на 8,3% - це на 6,5% більше, ніж в КГ. У той же час ми спостерігаємо, як репродуктивний рівень знизився на 10,2% відсотків в ЕГ, і це на 3,2 % більше, ніж в КГ. Таким чином, результати діагностики переконливо доводять, що застосування методичних засад у підготовці майбутніх учителів до вокально-хорової роботи підлітків є ефективним, про що свідчать отримані данні.

Таблиця 1

Рівні сформованості підготовленості студентів до вокально-хорової роботи з підлітками у контрольній та експериментальній групах

Рівні сформованості підготовленості студентів до вокально-хорової роботи з підлітками	Формувальний експеримент (початковий результат у %)	Формувальний експеримент (прикінцевий результат у %)	Різниця між показниками до і після експерименту (у %)
---	---	--	---

	Експериментал. групи	Контрольні групи	Експериментал. Групи	Контрольні групи	Експериментал. Групи	Контрольні групи
Репродуктивний рівень	40,3	39,4	30,1	32,8	-10,2	-6,6
Пошуковий рівень	42,9	43,6	49,8	48,4	+6,9	+4,8
Творчий рівень	16,8	17,0	25,1	18,8	+8,3	+1,8

Оскільки різниця даних за експериментальним контингентом підтверджена методами математично-статистичної обробки, можна стверджувати про доцільність впровадження обґрунтованих педагогічних умов та ефективність вибору змісту, форм і методів у вокально-хоровій роботі з підлітками.

Аналіз результатів формувального експерименту дає підстави для висновку, що в експериментальній групі в результаті застосування запропонованих методичних засад була сформована підготовленість майбутніх учителів до організації вокально-хорової діяльності учнів. Результати, отримані в ході дослідно-експериментального дослідження стосовно підготовки майбутніх учителів музики в експериментальній групі, підтвердили ефективність упровадженої методики для формування практичних умінь студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків.

Таким чином, на кожному з чотирьох етапів формувального експерименту послідовно досягалась поставлена мета експериментально перевірити методи, прийоми й засоби підготовки майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової роботи з учнями. Статистична обробка експериментальних даних дозволила засвідчити позитивну динаміку означеного процесу та практичну доцільність і своєчасність розробки експериментальної методики.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми фахової підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці поетапної методики. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі аналізу наукової літератури здійснено ретроспективний аналіз філософської, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з

проблеми дослідження. Зафіксовано певний кризисний стан співацької діяльності учнів у загальноосвітніх школах України, де акцент переноситься з урочної на позаурочну діяльність. Враховуючи досвід урочної та позаурочної системи музичного навчання підлітків та виходячи з теоретико-методологічних положень Б.Асаф'єва, який теоретично обґрунтував три основні види музичної діяльності, які можуть бути використані вчителем музики й сприяти творчому особистісному розвитку учнів (сприймання музики, хорове та інструментальне виконавство, імпровізаційна діяльність), ми розглядаємо, як основні, такі види позаурочної вокально-хорової музичної діяльності учнів: хорове виконавство; ансамблевий спів; гурткова вокальна робота.

2. Визначено основні підходи до організації вокально-хорової музичної діяльності підлітків, а саме: гуманістичний, естетичний, культурологічний, комунікативний, рефлексивний, креативний, прогностичний. Орієнтиром в організації вокально-хорової діяльності учнів нам слугує діяльність українських музикантів педагогів-просвітителів. У нашому дослідженні під готовністю майбутнього вчителя музики до організації вокально-хорової діяльності підлітків ми розуміємо здатність до успішного здійснення вокально-хорової діяльності, що формується в процесі спеціально організованої фахової підготовки, зумовленої високим рівнем розвитку особистісно-професійних якостей та здібностей студента, які сприяють ефективній організації урочної та позаурочної діяльності учнів.

3. Уточнено сутність процесу організації роботи студентів з вокально-хорового навчання підлітків. Специфіка вокально-хорової діяльності з музичного навчання учнів потребує від майбутнього вчителя музики глибоких теоретичних знань, практичних навичок та організаторських умінь. Разом із тим для цієї роботи студентам необхідні сформовані на високому рівні якості педагога-вихователя, особистості, здатної до здійснення духовного впливу на особистість учня, до виховання гармонійної людини засобами музичного мистецтва як на уроці музики, так і в процесі творчо-музичної діяльності у позаурочний час.

4. Структура підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової діяльності підлітків охопила взаємодію компонентів: *мотиваційно-ціннісного, когнітивно-компетентнісного, комунікативно-рефлексивного, творчо-конструктивного*. Критерієм *мотиваційно-ціннісного* компонента нами визначено ступінь умотивованості студентів до ціннісного сприймання мистецьких творів (показники: активна мотиваційна позиція студентів; наявність ціннісної орієнтації у вивченні мистецьких творів). Критерій *когнітивно-компетентнісного* компонента – міра набуття майбутніми вчителями музики вокально-хорових знань, умінь та навичок (показники: наявність вокально-хорової ерудованості; вияв гнучкості у знаходженні асоціативних зв'язків). Критерієм *комунікативно-рефлексивного* компонента визначено ступінь усвідомленої організації діалогової взаємодії (показники: потяг до конструктивного спілкування з учнями; потреба в рефлексивному осмисленні вокально-хорової діяльності). Критерій *творчо-конструктивного* компонента – міра оригінальності виконання вокально-хорових творів

(показники: наявність швидкого сценічного реагування у процесі виконання мистецьких творів; здатність до варіативної інтерпретації художнього образу твору). Отримані результати констатувального експерименту відповідно до визначених критеріїв і показників сформованості означеного феномена дозволили здійснити розподіл респондентів за трьома рівнями фахової підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків, а саме: репродуктивного, пошукового та творчого.

5. *Методичними засадами* підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків визначено: *стимуляцію вокально-хорової діяльності студентів інтерактивними засобами навчання; варіативне використання різних засобів, методів та прийомів сугестивного впливу в процесі діалогової взаємодії; орієнтування студентів на внутрішнє усвідомлення потягу до активних дій.* Визначено принципи означеної підготовки майбутніх учителів музики, що спрямовані передусім на реалізацію закономірностей навчально-виховного процесу. Це *принцип систематичності й послідовності*, який дозволяє реалізувати діяльність за закономірності оволодіння знаннями за моделлю концентричної спіралі на рівні міжпредметних зв'язків; *принцип свідомості навчання*, що базується на свідомій потребі студентів у знаннях, необхідних для обраної фахової діяльності; *принцип активності й самостійності* у навчанні, що впливає з важливої закономірності реалізації власної пізнавальної діяльності майбутнього вчителя музики; *принцип праксеологічності*, що передбачає таку взаємодію суб'єктів освітньої діяльності, що передбачає нову якість, за рахунок впровадження в освітню практику різноманітних засобів, необхідних для її здійснення; *принцип рефлексивного сприймання музичних образів вокально-хорових творів*, який базується на здатності особистості до самопізнання та самоспостереження в процесі музичної діяльності, що передбачає наявність адекватної самооцінки, спроможність оцінювати власні вчинки через призму змісту вокально-хорових творів; *принцип художньо-творчого конструювання*, що дозволяє поглибити теоретичні знання студентів, уміло їх використовувати у практичній діяльності; *принцип опори на діалогічну взаємодію* спирається на визначення творчої співпраці основним інтегрованим фактором фахової підготовки майбутнього вчителя музики до практичної діяльності зі школярами.

6. Основними методами підготовки студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків вважаємо: ділові ігри, психолого-педагогічні тренінги, завдання з конструювання понять для систематизації бази знань студентів, інструктування, творчі завдання, експертні оцінки, вокально-хорові вправи, ділові ігри, самоаналіз, евристичні методи. Визначено комплекс функцій, методів, засобів підготовки студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків. З цієї позиції вокально-хорову діяльність учителів музики нами проаналізовано з використанням пізнавальної, організаційної, проєктивної, рефлексивно-оцінювальної та творчо-перетворювальної функцій. Розроблено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до ефективної організації вокально-хорової роботи підлітків, а саме: спрямування методів і форм організації пізнавально-практичної діяльності студентів на усвідомлення

специфіки вокально-хорової роботи підлітків; спонукання до творчої самореалізації підлітків у вокально-хоровій роботі; інтегрування отриманих знань, набутих умінь і навичок із різних сфер мистецтва у педагогічну вокально-хорову роботу підлітків.

7. Експериментально перевірено ефективність розробленої методичної моделі та поетапної методики формування фахової підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків. Експериментальна підготовка студентів здійснювалася протягом чотирьох етапів: *мотиваційно-спонукального, інформаційно-проективного, виконавсько-продуктивного, рефлексивно-оцінювального.*

Для реалізації першого етапу - *мотиваційно-спонукального*, нами було використано форми роботи – лекція, семінарські заняття, психологічні тренінги. Крім того було проведено діагностику готовності студентів до організації позакласної вокально-хорової діяльності. На цьому етапі були використанні методи: інструктування, моделювання проблемних ситуацій, ділові ігри, самоаналіз тощо. На другому етапі – *інформаційно-проективному* – відбувалось удосконалення компетентностей студентів у вокально-хоровій роботі з підлітками, формування знань й умінь студентів у плануванні та організації цієї діяльності. Викладені вище методичні засади підготовки студентів до організації вокально-хорової діяльності здійснювалися наскрізно, як на спеціальних предметах, так і у процесі викладання допоміжних психолого-педагогічних дисциплін. У формульованому експерименті, водночас із основними видами навчальних занять (лекція, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, самостійна робота), значну увагу ми приділяли особистісно зорієнтованим педагогічним технологіям, діловим іграм, навчальним дискусіям та психолого-педагогічним тренінгам. Третій етап - *виконавсько-продуктивний*, передбачав практичну реалізацію набутих компетентностей студентів. Під час педагогічної практики була передбачена робота з учнями в шкільних гуртках, з хоровими колективами. Також була здійснена підготовка позакласного вокально-театралізованого заходу, розроблені методичні рекомендації щодо його впровадження. У процесі цієї роботи ми використовували методи: конструювання понять для систематизації бази знань студентів, інструктування, творчі завдання, експертні оцінки, евристичний полілог, евристичні методи. Четвертий етап - *рефлексивно-оцінювальний* – був скерований на аналіз ступеня усвідомлення майбутнім учителем музики отриманих знань та досвіду в питаннях організації вокально-хорової роботи підлітків. Предметом рефлексії в даному дослідженні була як власна робота суб'єкта рефлексії, так і діяльність інших у їх взаємозв'язку. Студенти виокремлювали спектр важливих для них дій, які відбулися під час навчання, що дало можливість аналізувати відповідність поставлених цілей реально отриманим результатам. У процесі цієї роботи ми використовували: педагогічні тренінги, конструювання основних понять, моделювання проблемних ситуацій, самоаналіз, вокальні вправи, ділові ігри, евристичний полілог, навчальні дискусії, творчі завдання.

8. Порівняльний аналіз початкових та прикінцевих діагностичних зрізів на формувальному етапі експерименту показав позитивну динаміку сформованості методичної підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків. Внаслідок впровадження експериментальної методики значно зросла рівнева динаміка методичної підготовленості студентів до організації вокально-хорової роботи з підлітками. Статистична обробка експериментальних даних засвідчила ефективність означеного процесу та практичну доцільність і своєчасність розробки експериментальної методики.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ли Сянчжень. Особенности профессиональной подготовки будущего учителя музыкального искусства ко внеурочной деятельности по эстетическому воспитанию учащихся /Ли Сянчжень //Вісник Луганського національного університету імені Т.Шевченка: Педагогічні науки. - № 12 (271). – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – Частина II. – С.111-116.

2. Лі Сянчжень. Специфіка підготовки майбутніх учителів музики до вокально-хорової діяльності учнів /Лі Сянчжень //Педагогічна освіта: теорія та практика: збір. наук. статей Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Вип. 19 (2-2015). – Кам'янець-Подільський, 2015. – С. 289-293.

3. Лі Сянчжень. Процесуально-функціональний аналіз вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики /Лі Сянчжень //Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць [за заг. ред. проф. В.І.Сипченка. – Вип. LXXIII. – Слов'янськ: ДДПУ, 2015. – С. 110-117.

4. Лі Сянчжень. Методика підготовки майбутніх учителів музики до вокально-хорової роботи з учнями /Лі Сянчжень //Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. - Серія № 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – Вип. 19 (24). – С. 72-76.

5. Лі Сянчжень. Рефлексивно-оцінювальний етап формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики до вокально-хорової роботи з підлітками /Лі Сянчжень //Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць [за ред. А.Л. Ситченко. – Серія «Педагогічні науки». – Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2016. - № 1 (52). – С. 62-66.

6. Li Xiangzhen. Ideas of Musical Pedagogics of Pamphil Yurkevich. /Li Xiangzhen //SY PWS: Priorities of the World Science. – Luhansk: Luhansk Taras Shevchenko National University, 2014. – P. 66-69.

7. Ли Сянчжень. Особенности подготовки будущих учителей музыкального искусства к эстетическому воспитанию школьников. /Ли Сянчжень //Методичка пракса: часопис за наставу и учење [гл. уредник доц. др.

Зорица Цветановић. – Број 2. – Београд: Учительски факултет у Вранью и «Школска книга» ДОО у Београду, 2016. – С. 265-273.

8. Лі Сянчжень. Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в навчально-виховному процесі університету як естетико-педагогічна проблема /Лі Сянчжень //Мистецька освіта в контексті глобалізації та полікультурності. – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – С. 52-55.

9. Ли Сянчжень. Музыкальное искусство как фактор духовно-нравственного развития личности будущего специалиста в процессе профессиональной подготовки в университете /Ли Сянчжень //Культурний контекст – основа творчого саморозвитку національно свідомої особистості: збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції – 24 квітня 2014 р. – Стаханов: ВП «Стахановський навчальний комплекс Луганського національного ун-ту імені Тараса Шевченка», 2014. – С. 156-163.

АНОТАЦІЇ

Лі Сянчжень. Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – Київ, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню актуальної сучасної педагогічної проблеми – підготовці студентів до організації вокально-хорової роботи підлітків. У результаті дослідження розглянуто стан проблеми, з'ясовано сутність означеного виду підготовки студентів, визначено основні підходи підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків, а саме: гуманістичний, естетичний, культурологічний, комунікативний, рефлексивний, креативний, прогностичний. Орієнтиром в організації вокально-хорової роботи учнів нам слугує діяльність українських музикантів педагогів-просвітителів.

Структура підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової діяльності підлітків охопила взаємодію компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-компетентнісного, комунікативно-рефлексивного, творчо-конструктивного. Методичними засадами підготовки майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків визначено: стимуляцію вокально-хорової діяльності студентів інтерактивними засобами навчання; варіативне використання різних засобів, методів та прийомів сугестивного впливу в процесі діалогової взаємодії; орієнтування студентів на внутрішнє усвідомлення потягу до активних дій.

Поетапна методика формування фахової підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків

здійснювалася протягом чотирьох етапів: мотиваційно-спонукального, інформаційно-проективного, виконавсько-продуктивного, рефлексивно-оцінювального. Порівняльний аналіз початкових та прикінцевих діагностичних зрізів на формувальному етапі експерименту показав позитивну динаміку сформованості методичної підготовленості майбутніх учителів музики до організації вокально-хорової роботи підлітків. Внаслідок впровадження експериментальної методики значно зросла рівнева динаміка методичної підготовленості студентів до організації вокально-хорової роботи з підлітками.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, методична підготовка, вокально-хорова робота, підлітки, поетапна методика, компонентна структура.

Ли Сянчжень. Методические основы подготовки будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой работы подростков. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 - теория и методика музыкального обучения. - Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова - Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию актуальной современной педагогической проблемы - подготовке студентов к организации вокально-хоровой работы подростков. В результате исследования рассмотрено состояние проблемы, выяснено сущность указанного вида подготовки студентов, определены основные подходы подготовки будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой работы подростков, а именно: гуманистический, эстетический, культурологический, коммуникативный, рефлексивный, креативный, проективный. Ориентиром в организации вокально-хоровой работы учащихся нам служит деятельность украинских музыкантов педагогов-просветителей.

Структура подготовки будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой деятельности подростков охватила взаимодействие компонентов: мотивационно-ценностного, когнитивно-компетентностного, коммуникативно-рефлексивного, творчески-конструктивного. Методическими принципами подготовки будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой работы подростков определены: стимуляция вокально-хоровой деятельности студентов интерактивными средствами обучения; вариативное использование различных средств, методов и приемов суггестивного воздействия в процессе диалогового взаимодействия; ориентирование студентов на внутреннее осознание стремления к активным действиям.

Поэтапная методика формирования профессиональной подготовленности будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой работы подростков осуществлялась в течение четырех этапов: мотивационно-побудительного, информационно-проективного, исполнительно-продуктивного, рефлексивно-оценочного. Сравнительный анализ исходных и заключительных диагностических срезов на формирующем этапе эксперимента показал положительную динамику сформированности методической подготовленности

будущих учителей музыки к организации вокально-хоровой работы подростков. В результате внедрения экспериментальной методики значительно возросла уровневая динамика методической подготовленности студентов к организации вокально-хоровой работы с подростками.

Ключевые слова: будущие учителя музыки, методическая подготовка, вокально-хоровая работа, подростки, поэтапная методика, компонентная структура.

Li Xiangzhen. Methodical bases of training future teachers of music to vocal and choral works adolescents. - Manuscript.

Thesis for a candidate s degree by specialty 13.00.02 - theory and methods of musical education. - National Pedagogical University named after M.P.Dragomanova - Kyiv, 2016.

Thesis deals with the actual problems of modern pedagogical - to preparing students of vocal and choral works adolescents. The study considered the state of the problem, Essence definite kind of training students, the main approaches to training future teachers of music to vocal and choral works adolescents, namely humanistic, aesthetic, cultural, communicative, reflective, creative, prognostic. A reference in the organization of vocal and choral works of students we serve the activities of Ukrainian musicians teacher-educators.

The structure of the training of teachers of music to vocal and choral activities of teenagers swept interaction components: motivational value, cognitive competence, communicative and reflective, creative and constructive. Methodical bases of training future teachers of music to vocal and choral works adolescents identified: stimulation of vocal and choral students interactive learning tools; variational use different tools, methods and techniques of suggestive influence in the dialogue interaction; orientation of students on the internal drive awareness to action.

Every stage of formation of professional readiness of the future teachers of music to vocal and choral works performed teenagers for four stages: motivational incentive, information projective, performing and productive, reflexive-Assessment. Comparative analysis of initial and final diagnostic slices in a forming stage of the experiment showed positive dynamics of formation of methodical training of future teachers of music to vocal and choral works adolescents. As a result of the introduction of experimental techniques significantly increased level dynamics methodical preparedness of students for vocal-choral work with adolescents.

Keywords: future teachers of music, methodological training, vocal and choral work, teens phased methodology component structure.

